

„Европейският и евроатлантическият избор на България и пътят ѝ на развитие в резултат на този избор“

Иновациите в медицината: потенциалът на България за интелигентен растеж чрез развойна дейност и технологичен трансфер в медицинската наука, фармацевтиката, биотехнологиите и общественото здравеопазване

Преодоляването на различията и сближаването с другите страни от Европейския съюз през последните години е приоритет за България. За целта обаче е необходимо България да покаже своя потенциал за интелигентен растеж. Това може да стане единствено чрез „иновациите“ – усвояване на вече съществуващи или разработване на нови технологии, продукти и процеси, тъй като те са базата за постигане и на висока производителност. Нивото на производителността и иновативните дейности засега остава ниско в България, а техническата ефективност – по-ниска от тази в другите млади членове на ЕС. Това обаче вече се променя, правят се големи и стабилни крачки, макар и все още със собствената инициатива на отделни медицински институции, а не като национална политика.

Иновациите са всъщност онези идеи, които променят живота ни, а промяната е трудна, да, и невинаги удобна. Не можем обаче да я избягваме дълго. Промяната е задължителна за България тук и сега. Науката, високите технологии и иновациите не са мъгляви идеи от бъдещето, а имат нарастващо значение за осигуряването на икономическия растеж и устойчивото развитие на всяка страна. Нациите, които разполагат с повече познания, са по-конкурентоспособни.

За да се осъществява обаче иновационната дейност, е необходимо да се развият изследователският, технологичният и творчески потенциал в една общност. Затова първостепенна задача на България, поела по своя Евроатлантически път, е да увеличава броя на научните кадри и да предприеме мерки за увеличаването на инвестициите в човешкия капитал. А как трябва да стане това?! Чрез по-добро образование, привличане на по-голям брой млади учени, особено на жени в науката, повишаване на мобилността на учените, може би трябва да се привличат и в страната водещи изследователи, които тук, на местно ниво да изградят ефективна и работеща система от ново поколение изследователи. Има редица фактори, влияещи негативно върху иновациите в страната в момента, като незадоволително качеството на образованието, изоставащо от световни тенденции. Още по-неблагоприятен фактор е деквалификацията на работещите в сферата на здравеопазването в резултат на финансови, технически и организационни ограничения. Необходимо е специалистите непрекъснато да се включват в дискусии по важни теми от здравната практика, да се запознават със съвременни методи, продукти и услуги за лечението на пациентите, но и да разполагат с тях! Трябва да се включват активно и ефективно в семинари по актуални за медицинската общност теми. Всъщност тяхното мнение от гледна точка на ежедневната практика с нейните недъзи е много по-важно от теоретичната възможност за вграждане на иновации в нашата реалност.

Характерно за повечето европейски държави е голямото присъствие на млади хора в областта на науката и технологиите. В България има огромна необходимост да се стимулира тази тенденция, за да може да се изгради ново поколение медицински специалисти, които ще създават и внедряват иновации и ще водят развойна дейност. Страната ни в момента е донор на квалифициран медицински персонал, но тя все още може да промени позицията си на „губеща”. Тя получава възможност за обучение и развитие на местни кадри до по-високо ниво, които връщайки се, да вливат знания и дори финанси в страната си, възможност за създаване на нови и трайни партньорства между институциите, основани на европейското право. А тези специалисти, които остават в родната си страна, за да преборят трудностите тук, те са тези, които ще трябва да поставят основите на европейския модел тук. Но затова страната трябва да създаде необходимите условия на тези две групи да се върнат или съответно да останат тук като например технически добре оборудвани болници, с възможност да се подготвят екипите по световни стандарти и не на последно място, по-добро заплащане и възможност за кариерно развитие. Младите ни лекари знаят, могат и се учат бързо, владеят езици и не спират да се учат! Специалистите ни пък са отворени към света, искат, търсят и не спират да гонят нови и нови цели! Затова инвестицията в човешкия капитал е най-важната стъпка преди изобщо да се говори за трансфер на технологии.

Общата европейска политика за иновациите изисква от България на национално равнище освен да повиши степента на образованост на човешките ресурси и научноизследователския потенциал, но и да осигури капитали и източници на финансиране на иновациите. Адекватното финансиране и увеличаване на разходите за научноизследователска и развойна дейност е изключително важно. Особено актуални са проблемите за усвояване на пари от еврофондовете. България има потенциал да разработва проекти и да се възползва от възможностите на структурните фондове на Европейския съюз за финансиране на иновационната си дейност.

Необходимо е да се изградят подходяща инфраструктура и ефективен мениджмънт на кадри и технологии. Време е да се обърне внимание на по-доброто териториално и тематично разпределение на инфраструктурата (сега съсредоточени предимно в София, Варна и Пловдив). Трябва да се постигне прозрачност на финансирането и много по-гъвкав процес за вземане на решения от институциите, особено по отношение на нововъведенията. Необходимо е създаването на практична база данни за наличното оборудване, специалисти, пациенти. Широкото използване на компютърните системи и техника, комуникационните възможности на интернет трябва да стане съвсем обикнова част от ежедневието. Време е болниците да използват някои стратегии от рода на истински бизнес модели за управление, които боравят с човешкия и технологичен капитал така, че да предлагат услуги от висока класа - качествени грижи, експедитивно обслужване на пациентите, сигурност, надеждни резултати в диагностиката и терапията, по-голям комфорт за лекарите, по-малък брой интервенции, минимален стрес, намаляване на разходите за лечение и много други. Икономика, основана на знанието, е перспективна. Вече знаем за авангардната роботизирана хирургия, неинвазивните технологии от ново поколение като HIFU, за модерните софтуери за

интегриране на операционни зали с контрол на оборудването в залата, връзка с базата данни на пациента, архивиране на изображения от образна диагностика и аудио-визуална връзка в реално време с консултант или учебна аудитория и много други улеснения, които постепенно стават нормална практика.

Университетите като например МУ-Плевен и изследователските институти обикновено са най-големите центрове за технологичен трансфер. Те са вносители и създатели на изобретения, важен орган, който свързва изобретатели, внедрители, разпространители и потребители на иновации и разпространява и утвърждава резултатите от научните изследвания и иновациите както на национално, така и на международно ниво.

Трансферът на технологии е процес, който превръща научните открития в търговски продукти. Университетите в момента обаче изпитват остър недостиг на съоръжения и лаборатории за приложни дейности в различни области. Научноизследователската дейност е или съвсем обща, или трудно се намират условия, за да се докаже практическата стойност на откритията, или въпреки модерното оборудване, дейността е затруднена от бюрократичната летаргия. Трансферът на технологии може би няма да направи университетите или държавата богати. Тя обаче ще осигури много други ползи за институцията и общността, като изграждането на „интелектуално портфолио“ и контакти, развиването на умения и кадри, дефинира същността на университетите и страната.

България има потенциал за интелигентен растеж. Вярвам, че ние, младите хора, ще допринесем много за това. Ако получим подкрепа.

24.11.14 г.

Гр. Плевен

Хюлия Ферадова,

МУ-Плевен, випуск 2014г